

Odpůrčí žaloba

Předpokladem úspěšnosti odpůrčí žaloby podle § 42a obč. zák není prokázání naléhavého právního zájmu žalobce na požadovaném určení neúčinnosti právního úkonu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 5063/2008, ze dne 20.5.2010)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. I. S., jako správce konkursní podstaty úpadkyně K. a. s., zastoupeného JUDr. Ing. V. L., advokátem, se sídlem v P., proti žalované P. ž. v., a. s., se sídlem ve S., zastoupené JUDr. M. H., advokátem, se sídlem v B., o určení neúčinnosti kupní smlouvy, vedené u Okresního soudu ve Strakonici pod sp. zn. 2 C 28/2006, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. února 2008, č. j. 5 Co 2733/2007-284, tak, že rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. února 2008, č. j. 5 Co 2733/2007-284, se zrušuje a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění

V záhlaví označeným rozsudkem potvrdil Krajský soud v Českých Budějovicích k odvolání žalobce rozsudek ze dne 22. srpna 2007, č. j. 2 C 28/2006-262, jímž Okresní soud ve Strakonici zamítl žalobu o určení, že kupní smlouva uzavřená dne 30. listopadu 2001 mezi pozdější úpadkyní K. a. s jako prodávající a žalovanou jako kupující (na jejímž základě byly na žalovanou převedeny ve výroku specifikované nemovitosti - dále jen „sporné nemovitosti“) je vůči žalobci (jakožto správci konkursní podstaty úpadkyně) neúčinná.

Odvolací soud vyšel z toho, že:

- 1) Pozdější úpadkyně jako kupující a žalovaná jako prodávající uzavřely dne 30. listopadu 2001 kupní smlouvu o prodeji sporných nemovitostí (dále jen „kupní smlouva“) za cenu 25.000.000,- Kč; vklad vlastnického práva žalované do katastru nemovitostí byl povolen Katastrálním úřadem Plzeň - Sever dne 7. prosince 2001.
- 2) Krajský soud v Brně (usnesením ze dne 22. srpna 2003, sp. zn. 46 K 3/2003) prohlásil (k návrhu podanému dne 21. června 2002) konkurs na majetek úpadkyně a správcem konkursní podstaty ustanovil žalobce.
- 3) Žalobce (jako správce konkursní podstaty úpadkyně) podal žalobu o určení neúčinnosti kupní smlouvy vůči němu, maje za to, že je úkonem učiněným v úmyslu zkrátit uspokojení ostatních věřitelů úpadkyně.
- 4) V průběhu řízení před soudem prvního stupně žalobce dopisem ze dne 28. února 2007 odstoupil od kupní smlouvy pro nezaplacení kupní ceny, a zapsal sporné nemovitosti postupem podle § 19 odst. 1 zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), do soupisu majetku konkursní podstaty úpadkyně.
- 5) Žalovaná podala u Krajského soudu v Brně proti žalobci žalobu o vyloučení sporných nemovitostí ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadkyně.

Na takto ustaveném základě odvolací soud uzavřel, že využil-li žalobce možnosti dané mu ustanovením § 19 ZKV, nemá naléhavý právní zájem na určení neúčinnosti kupní smlouvy vůči němu ve smyslu ustanovení § 80 písm. c/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen o. s. ř.). Otázka, zda sporné nemovitosti náleží do konkursní podstaty, bude vyřešena v řízení o jejich

vyloučení ze soupisu majetku konkursní podstaty.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., namítaje, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (tedy uplatňuje dovolací důvod vymezený v ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) a navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu a spolu s ním i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil posledně uvedenému soudu k dalšímu řízení.

Dovolatel - odkazuje na ustanovení § 16 ZKV a § 42a zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“) - namítá, že odvolací soud, který „neprojednal věc samu“ a pouze nalezl „jakýsi formální důvod pro neprojednání žaloby“, mu upřel právo odporovat právním úkonům zkracujícím konkursní podstatu a porušil tak jeho právo na soudní ochranu. „Účinnost“ jeho odstoupení od kupní smlouvy je žalovanou v řízení vyloučení sporných nemovitostí ze soupisu majetku konkursní podstaty zpochybňována; soud proto měl v projednávané věci přerušit k jeho návrhu řízení až do skončení řízení o vylučovací žalobě.

Dovolatel dále poukazuje na odlišnosti v úpravě neúčinnosti právních úkonů podle ustanovení § 15 ZKV a § 16 téhož zákona a zdůrazňuje, že sepsal-li by do soupisu majetku konkursní podstaty „věci, které jsou sice neúčinné za předpokladu, že se neúčinnosti musí správce domoci, aniž by tak učinil, nemohl by mít správce v řízení o vyloučení věcí z podstaty úspěch, neboť by neprokázal, že se neúčinnosti domohl“.

Žalovaná navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání zamítl, argumentujíc na podporu napadeného rozhodnutí a majíc za to, že „se nejedná o věc zásadního významu“.

Zákonem č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem), byl s účinností od 1. 1. 2008 zrušen zákon o konkursu a vyrovnání (§ 433 bod 1. a § 434), s přihlédnutím k § 432 odst. 1 insolvenčního zákona se však pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona (a tudíž i pro spory vedené na jejich základě) použijí dosavadní právní předpisy, tedy vedle zákona o konkursu a vyrovnání ve znění účinném do 31. prosince 2007 i občanský soudní řád ve znění účinném do 31. prosince 2007.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., neboť odvolací soud posoudil otázku odporovatelnosti právnímu úkonu v rozporu s ustanovením § 42a obč. zák. a § 16 ZKV a judikaturou Nejvyššího soudu.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemůže být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Odvolací soud založil své rozhodnutí na závěru, podle něhož žalobce, který sporné nemovitosti sepsal do konkursní podstaty úpadkyně, postrádá naléhavý právní zájem na požadovaném určení neúčinnosti kupní smlouvy. Tento závěr však není správný hned ze dvou důvodů.

Podle ustanovení § 80 písm. c/ o. s. ř. se může žalobce domáhat určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem.

Odpůrčí žaloba podle ustanovení § 42a obč. zák. však není žalobou o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není; je právním prostředkem sloužícím k uspokojení vymahatelné pohledávky věřitele v řízení o výkon rozhodnutí (exekučním řízení), a to postižením věcí nebo jiných majetkových hodnot, které odporovaným právním úkonem ušly z dlužníkovy majetku, popřípadě vymožením peněžitě náhrady ve výši odpovídající prospěchu získanému z odporovatelného právního úkonu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 27/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a

stanovisek). Uvedené závěry platí - s určitými odchylkami danými povahou konkursního řízení (srov. k tomu stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. června 2007, sp. zn. Opjn 8/2006, uveřejněné pod číslem 74/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) - i pro ustanovení § 16 ZKV.

Předpokladem úspěšnosti odpůřčí žaloby tudíž není prokázání naléhavého právního zájmu žalobce na požadovaném určení neúčinnosti právního úkonu.

V závěru o nedostatku naléhavého právního zájmu na straně žalobce (vycházejícího z nesprávného názoru o podřaditelnosti odpůřčí žaloby ustanovení § 80 písm. c/ o. s. ř.) se však promítá i další nesprávná úvaha odvolacího soudu, a to, že neúčinnost kupní smlouvy podle ustanovení § 16 ZKV lze prosadit pouhým sepsáním sporných nemovitostí do konkursní podstaty. Tak tomu však není.

Odpůřčí nárok podle ustanovení § 16 ZKV nelze (na rozdíl od neúčinnosti ze zákona ve smyslu ustanovení § 15 ZKV) uplatnit tím, že správce konkursní podstaty sepíše majetek, jenž v důsledku odporovatelného právního úkonu ušel z dlužníkovy majetku, do konkursní podstaty, neboť k prosazení tohoto nároku slouží právě odpůřčí žaloba (srov. rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 114/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Právní posouzení věci odvolacím soudem tudíž správné není a dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. byl uplatněn právem.

Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

Právní názor odvolacího soudu je pro soud prvního stupně i odvolací soud závazný.

V dalším řízení soud nepřehlédne závěry, jež ohledně možnosti správce konkursní podstaty domáhat se určení, že právní úkon úpadce je neúčinný vůči správci konkursní podstaty úpadce (a nikoli určení, že právní úkon úpadce je neúčinný vůči konkursním věřitelům), zformuloval Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 5. června 2008, sp. zn. 29 Odo 802/2006. uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 11, ročníku 2008. pod číslem 165, jakož i v rozsudku ze dne 29. dubna 2010, sp. zn. 29 Cdo 4886/2007, jenž je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nezbytná cesta](#)
- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)

- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)